4

DEO
plantante & incrementum dante,
CONSENSU
Magnifici & gratiosi Senatus
Asclepiadei

SUB PRÆSIDIO
VIRI

Nobilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi
DN. JOHANNIS ARNOLDI
FRIDERICI, Phil. ac Medic. Docto-
ris, Anatomix, Chirurgix ac Botanices P.P. celebra-
rimi, horti Medici Collegialis Præfecti solertissimi, Medici
Provincialis Saxo-Altenburgici felicissimi, ac p.t. Fa-
cultatis suæ Decani spectatissimi,
Domini Præceptoris, Patroni ac Promotoris sui
avum venerandi,

A L O E N

publica Floræ cultorum censura
exponit

GOTHOFRIDUS Beier / Jenensis,

A U T O R.

add. Mart. M. DC. LXX.

in Auditorio Medicorum.

J E N Æ,

Typis JOHANNIS WERTHERI.

1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

of the year 1872

813

JOVA TRIUNE JUVA!

CAP. I

nominalem ac realem Aloes
Definitionem aggreditur.

§1.

Rincipium cujusvis disputationis rei nomen esse debere, consulunt *Galenus & Scapiger in Exercit. 359*. Ut etiam horum consilium sequamur, nostræ aloes DEFINITIONEM NOMINALEM præmittere necessum putavimus, cum hîc multum faciat, antequam realem aggrediamur; Dilucida enim vocum enucleatio genuinum parit sensum, & ipsam rerum intelligentiam.

§. 2. Absolvitur autem nominalis tractatio tribus requisitis, Etymologiâ nimirum, Homonymiâ & Synonymiâ.

§. 3. ETYMOLOGIA primò se examinandam præbet. Nomen τῆς ἀλῆς Græcam sapit originem, sed postea latina civitate donatum. Ἀλοήν *Pena* non ignotus Autor vult deducere δὲ τῆς ἀλός, i. e. à mari, quia narale solum fit in locis maritimis, alii δὲ τῆς ἀλός, i. e. à sale, quia multum salis in se contineat.

§. 4. Etymologiam sequitur HOMONYMIA, & nunc sumitur Aloe mysticè, nunc physicè. *Mysticè* in sacro-codice vel pro evangelio de Christo θεανθρώπου, ejus.

ejusque beneficiis odorem gratiæ spirantibus, & animas
 divinæ iræ legisque tonitruo terribis refocillantibus, *Psal.*
49. v. 9. Myrrha, & aloe & casia à vestimentis tuis; *vel* pro
 Evangelistis seu prædicantibus beneficia ejusmodi odor-
 ifera, ibidem: (confer *2. Cor. 2. v. 15.*) *vel* pro Christianis
 huic Evangelio, & his Evangelistis credentibus, & pro-
 pterea Christo confidentibus *Cant. 4. v. 14.* Ita comparan-
 tur Cypri cum nardo; nardus & crocus, fistula & cin-
 namomum cum universis lignis Libani, myrrha & Aloe
 cum præcipuis aromatibus. Ast hæc Theologis de-
 fendenda relinquimus vid. *Crellius in Promtuariorum Bibli-*
co edit. novæ fol. 244.

§. 5. *Physicè* sumitur vel improprie vel proprie. *Im-*
proprie (1.) pro aloe minerali seu metallica, cujus exi-
 stentiam *Niger* teste *Dioscor. in Præfat. libr. 1.* affirmat,
 sed *Dioscor. l. c. & Garzias ab Horto libr. 1. cap. 2.* ne-
 gant. *Plinius libr. 27. cap. 4.* negativam tueri senten-
 tiam videtur. (2.) pro arbore thymatica. (3.) pro
 arbore myrrhæ seu *ῥόδῳ τῆς συκῆς*. *Ἡ συκὴ* malè red-
 diderunt 70. interpretes, cum enim *συκὴ* deriveretur
ἀπὸ τοῦ συζεν, stillare guttatim, delibare lachrymas,
 flere, habere caput sudore stillans, & notat quasi myr-
 rham guttaciā seu stillatitiā, quæ myrrha est pinguis-
 simus liquor, proveniens ex myrrha recenti expressa, &
 per se unguentum constituit, vid. *Diosc. libr. 1. cap. 75.*
 (4) pro sandalo, sed præter odorem fermè nullam cum
 aloe convenientiam habet. Sandalum quidem flavum,
 (cum tria dentur genera sandali, nimirum rubrum,
 flavum & album,) spirat odorem, sed non talem fragran-
 tem, qualem aloe. (5.) pro agallocho seu Xyloaloe,
 uti sumit *Dioscor. libr. 1. cap. 21.* ob convenientem odo-
 rem & virtutem, inde sæpius à medicis loco aloes præ-
 scribitur; pretiosissimum agallochum in India nasci
 scri-

scribit *Garzias ab Horto aromat. & simpl. medicam. libr. 1. cap. 16.* A quibusdam pro *Sratiote* palustri habitam falso tamen fuisse explicat *Hoffmannus de medic. officina lib. 1. cap. 3.*

§. 6. *SYNONYMIAM* quod attinet, audit *Aloe* Hebræis אֶלֹהִי ab extendendo, ut אֶלֹהִי tabernaculum, cum de se multa spargat folia & ramos, latiusque odorem spiret. *Psal. 45, 9.* in textu Ebraico legitur אֶלֹהִי *Aloe*; ubi Targum vertit אֶלֹהִי אֶלֹהִי in Masculino *lingnum Aloes.* Syris audit אֶלֹהִי Æthiopibus אֶלֹהִי Arabibus, Turcis, Persis *Cebar*, vel præpositio articulō *Azi* bar. vid. *Magnifici Dn. D. Rolfincii, Patroni mei magni tract. de purgant. vegetab. sect. 2. articul. 2. cap. 3. p. 28.* Mauritanis *Saber*, sive *Sabar*, *Baber*, Hispanis *Hierva babosa*, seu *Fily agulla* i.e. filum & acus ob similitudinem; cum enim tota *aloe* constet ex filamentis, ex quibus texuntur vestimenta & funes, & etiam in acum desinat, multis enim est armata spinulis. Græcis *Ἀλόη, Ἀμψίσσιον*, quia *aloe* extra terram matrem potest virere & florere; videatur *Dn. D. Rolfincius l.c. θυρίαμα*, cum etiam ad suffimentum usurpetur. Italis *Aloe*, Gallis *Perroquet*; Bohemis *Aloe*; Latini *Aloe*, *Sempervivum*, cum tota hyeme & æstate usque ad suum interitum in suo permaneat vigore; sed *sempervivum* sumitur hic strictè pro *Aloe*, cum enim aliæ dentur herbæ semper viventes, item plantæ, ut *jucca*, arbores, ut *taxus* & *sabina*. *Linum Indicum* dictum, quia ex ejus filamentis vestimenta & linteamina nentur, teste *Magnifico Dn. D. Rolfincio l.c.* *Eryngium* etiam, quia *aloe* cum *eryngio* spinas communes habeat. *Orminium*, quia *orminium* ut *aloe* altiore obtineat caulem, & tales aculeatas eminentias. *Tragocerata*, quia hircini cornu

nu formam repræsentat; respondent enim non malè aloes folia cornuum formæ ac figuræ secundum quid. Sedum amarum *Columella* teste *Dodonæo*. Germanis die *Alloe/* oder bitter *Alloes/* oder *Allepatie*.

§. 7. Enucleatò nomine Aloes, perlustrabimus rem ipsam. Cum vero definiri non adeò benè queat, sequentem *descriptionem* substituere commodius viderur.

§. 8. Est autem Aloe planta exotica, aromatica, odoris fragrantissimi, dulcioris in floribus, proveniens à radice mediocriter succulenta ac fibrosa, foliis subviridibus ex lato in acutum desinentibus ac aculeatis copiosis superbiens, tractu temporis in magnam molem ac robur excrecentibus, caulem impletis annis debitis in medio foliorum emittit rotundum, pyramidalis figuræ, copiosos ramos undique spargentem, in quibus copiosissimi flores germinant. Sapor succi florum subdulcis, succi autem expressi aut exstillantis amarus, qui variis vacuandi & alterandi viribus præditus.

§. 9. Cum dicimus Aloen esse odoris fragrantissimi, intelligendum est præcipuè de solo natali proprio, ubi odor fragrantissimus, in nostra regione minorem spirat odorem, cum vis caloris non adeò efficax. Non contradicunt illi, qui scribunt, aloen esse gustu horribilem & amarissimam, quia de succo expresso, aut eo, qui per extillationem colligitur, intelligunt. Aloës Slibensis succus in floribus collectus gratum saporem ac dulcem exhibuit, de quo dicemus in capite sexto.

CAP. II

natale solum, modum colendi
& crescendi ostendit.

§. 1.

Isidorus Hispal. Episc. orig. libr. 17. cap. 8. p. 150. col. B. Bauhinus ad Dioscor. & Isidor. libr. 17. cap. 8. Matthioli comment. ad libr. 3. Diosc. cap. 22. p. 506. Platerus & nos cum iis Aloes natale solum adscribimus locis maritimis Arabiæ, Asiæ, Indiæ, & Persiæ Insulis, ut Andro. Die Aloe ist ein Gewürz-Bäumlein/ so in India und Arabia gezeugt wird/ dessen Holz man zum Rauchwerk zu brauchen pflegt; Hæc Isidorus l. c. Recenset Bauhinus l. c. quod sit arbor odoris suavissimi ac summi, in India & Arabia gignatur, cujus succus pellibus inclusus ad nos deferatur. Nascitur in India & Arabia, in locis quibusdam maritimis, sunt verba Diosc. l. c. Scribit Platerus hanc herbam (aloen) in India & Persia & aliis locis plurimis reperiri, ejus succum exprimi & exsiccati. Non tantum in his dictis regionibus reperitur, sed etiam colitur in America, Apulia, Hispania, Europa, Germania, imò & in nostra vicinia. Hinc duplicem cum alijs constituit Carolus Clusius in curis poster. unam Indicam ex India orientali, alteram Americanam. Hanc à priori in eo differre statuunt, quod in apice foliorum, ac interdum lateribus, sit spinis expurpureo nigricantibus prædita, quæ ideò Hispanis Filly Agulla, filum & acus appellatur. Optima gignitur in Cambega & Bengala; Omnium tamen decantatissima in Insula Socotora, à freto maris Erythræi 121. leucis distante. Nullius splendoris esse aloen gallicam, gentiana quæ vocatur, ostendit Hummelberg. com. in L. Apuleg. de medic. Herbar.

§. 2. Varius modus herbarum est proveniendi & propagandi, colendi & crescendi. Aliæ spontè & voluntariè proveniunt, absque ulla sollicita cura hominis, & tamen crescendi terminum attingunt; aliæ propagan-

gantur per radices, flores; folia, semen & fructus, & transplantantur in aliam terram sedulâ adhibita culturâ.

§. 3. Nostra Aloe non spontaneò provenit & generatur, sed propagatur præcipuè per radicem; mediante semine produci asserunt quidam, quia omnia ea, quæ semen ferunt, semine gignantur, teste *Erisio in histor. plantar. libr. 21. cap. 1.*

§. 4. Culturam requirit diligentissimam, & accuratam magis, quàm aliæ plantæ ex indiæ locis ad nostras regiones devenientes, quarum culturam cum curiosè satis exhibeat *Joh. Baptista Ferrarius in cultura florum*, ex eo quoque peti queunt, quæ ad conservationem spectant. Calorem ac humectationem medio-crem ut æstivò tempore amat, ita frigus hyemale ac humiditatem planè avertatur. Ex recessione hortulani Slibensis habemus, quod ante aliquot annos aloe illa, quæ præteritò annò floruit, dum hyeme asservata fuerit in loco aliàs probè munitæ, & decenti calore fornacis indies fomentatò, nihilò secius valdè putrescere inceperit, de causâ sollicitus hortulanus, denique observavit, sub pavimento, in quo stetit, fluere aquam ex puteo eò derivatam, in exhalationes hujus causam rejecit, & postquam removit aloem ab eo loco, brevi à putredine planè ac plenè liberavit. Hæc de cultura aloes plantæ dicta sunt.

§. 5. Propagatio tenellorum surculorum circa radicem appendentium ac proplantatio tempore plenilunii optimè fit, committenda terræ arenosæ, paulisper & mediocriter pingui.

§. 6. Altera species, cuius ex *Diosc.* ac *Plinio libr. 24. cap. 4. histor. natur.* meminit *Hoffman. l. c.* quæ *Fossilis* appellatur, quemadmodum agaricus fossilis, jam
à no-

à nobis non tangenda ; cum ipse hic Autor nondum comparuisse hanc speciem affirmet.

CAP. III

quantitatem continuam ac discretam examinat.

§. 1.

ALoes QUANTITATEM certam ac in omni æqualem delineare & determinare non valemus, cum variet secundum loca, ætatem & tempus. In locis calidioribus majora, longiora & latiora evadunt folia, sed si ad maturitatem & caulis emissionem planta pervenerit, tunc non eandem magnitudinem, longitudinem & latitudinem obtinent folia, sed alia produnt, inter quæ provenit caulis, & ita minuuntur. In nostra regione non ita longæ, altæ, magnæ & latæ deprehenduntur, quàm in orientalibus, quia calor est his proximior.

§. 2. Aloen Slibenssem (quæ est Americana) si rectè consideravimus, habebat illa folia, quorum quædam inferiora ulnas tres cum dimidia in *longitudine* adæquabant, & *numerabantur* dum florebat 164. *Latitudo* propè basim palmam majorem superabat, *crassities* etiam in exortu spithama mensurabatur. Quoad *consistentiam*, ligneam quandam duritiem ostendebat, ita ut virum robustum insistentem sine læsione sustineret. *Caulis* decem ulnas cum tribus quadrantibus in longitudine habebat, *crassities* propè exortum in circumferentia ad ulnam unam cum quadrante se extendebat, *crassities* autem circa primi rami emissionem erat ulnæ dimidiæ cum quadrante dimidio. *Rami* floriferi validi satis,

B

præ-

præcipuè, qui prius exiverunt, tanti roboris, ut unus horum hortulanum virum validum satis insistentem intrepidè sustineret. *Longitudo* horum inferiorum unius ulnæ cum dimidio erat, *crassities* mediocris, in superioribus sensim ac sensim hæc omnia imminuebantur. *Flores* digitalem longitudinem servabant.

§. 3. Quo autem curiosus Lector copiosius suum desiderium adimplere queat, adnectere hic lubuit numerum ramorum, in iisque superbientium florum.

Ramus	Flores	Ramus	Flores
1	52	17	168
2	152	18	152
3	113	19	165
4	200	20	132
5	170	21	140
6	203	22	109
7	221	23	115
8	215	24	90
9	203	25	72
10	219	26	88
11	220	27	74
12	223	28	56
13	205	29	68
14	213	30	38
15	192	31	48
16	199	32	30

Corona 65.

Summa

4 6 1 0.

§. 4.

§. 4. Quantitati continuæ DETERMINATAM
aloes plantæ subjungimus; nempe numero una est, ve-
rum multinomyma; Dispersimus tamen eam in vulga-
rem & Americam, & ita duplicem agnoscimus. *Dioscor.*
libr. 3. cap. 23. confundit aloen cum scylla, quoad folia,
cùm tamen foliorum similitudo principaliter non conve-
niat; cum albo quoad caulem & florem, cum tamen
aloes flores flavescent præcipuè; cum asphadelo, quoad
semen. *Lonicerus in herbar. part. 5. & ult. p. 159.* cum *Plinio*
libr. 27. cap. 4. adstipulant Dioscoridi, illius verba hîc ad-
ducere licebit: Aloe wächst viel in Griechenland/ also daß
man des braunen oder leberfarben gedorten Safts große
Hauffen hat/trägt feyste/große/dicke Blätter/wie Haupfwurß
oder Nerskiebel/ scylla genand/ die haben zurings etliche we-
nige kurze Stacheln/bringen einen Stengel mit weißen Blu-
men.

§. 5. Tres aliâs aloes recensentur species, quem-
admodum etiam succi expressi hoc modo denomina-
tionem distinctam suscipiunt, *Succotrina* nimirum, quæ
in Insula Succotera colitur, & est optima in præscriben-
dis formulis; *Epatica*, quia ejus succus, cum coagule-
scit, repræsentat epar, vel quia hepatis venas & arterias
aperiat; & *caballina*, quia ejus succi usus degeneravit in
abusum, veterenarii olim hîc usi fuerunt ad purgan-
dos equos & caballos.

§. 6. Afferimus tamen unam & eam aloen esse
optumam, quæ in Socotrina reperitur, quia est melioris
notæ, majoris virtutis, & illius succum melius sol exco-
quere potest.

CAP. IV

temperamen, figuram & co-
lorem considerat.

§. 1.

ALoes TEMPERIEM quoad, eam esse calidam in gradu primo intenso, in secundo remisso, & siccam in tertio asserimus cum *Galeno 6. simpl. 12. Aegineta libr. 7. Actio Tetrabibl. prim. serm. secundo. Mesue autem citante Fallopio de medicam. purgant. simpl. cap. 32. p. m. 121.* vult aloen esse calidam in secundo ordine, è contra *Lo-nicerus l. c.* adscribit aloë temperamentum calidum & siccum in gradu secundo. Sed si horum sententias æquâ lance perpendimus, eos rectè sensisse dicimus, si distinguitur inter aloen herbam & aloen succum, ut & inter succum viridem & exsiccatum. In herba propter copiosam humiditatem & alias qualitates caliditas minor, ut & in succo viridi, validior è contra calor, ubi succus exsiccat. Virides autem herbas & succos ob adjunctam humiditatem minus calere, usus medicus affirmat, viridia enim talia semper in dupla dosi præscribuntur respectu siccorum. Rectè itaque *Hoffmann. l. c.* ex *Galeno* asserit calidam esse in gradu primo intenso vel secundo remisso, siccam autem in tertio. Quam temperaturam succo similiter adscribit *Sylvius libr. 1. de simplic. medic. natura.*

§. 2. Secundæ ac reliquæ qualitates in capite de viribus recensendæ erunt.

§. 3. Omni in plantarum genere forma semper spectanda venit, cum illius cognitio nos certiores de natura faciat. Sed ea forma, vegetabilis nimirum, sola
hic

hic non est intelligenda, quam omnes possident plantæ, sed externa & interna figura ac facies hujus vel illius plantæ, quam repræsentat.

§. 4. Nostre aloes FORMAM jamdum depinximus: quod à radice nodosa, mediocriter fibrosa, lignosa ac succulenta proveniant folia fibrosa, lignosa, longa, lata, versus terram inclinantia & in cuspidem definentia. Protrudit caulem pyramidalem seu lanceæ similem, cui adnati sunt rami brachia & manus repræsentantes quoad quandam analogiam, in quorum cacumine apparent flores, exterius viridiusculò, interius suaviter luteò superbiunt colore; pedunculi quidam quasi lanceolati in medio eminentes magis ornant, & hinc fortean placuit quibusdam cum lilii flore comparere, accuratius fortean ac si cum nymphææ albæ aut juccæ floribus in forma externa convenire dicatur.

§. 5. Notandum tamen judicamus, flores non ubique & in omnibus æquales reperiri, qui enim flores choræ salizianæ, annò 1663. d. 21. Maji signa florum exhibentis, consideravit, cum Slibensis floribus non æquales fuisse notum habebit, cum illius flores cum juccæ floribus haud levem convenientiam habuerint, secus ac hujus, ut taceamus varietatem eam, quam in florentibus Italicis ac Gallicis à multis curiosis observatam ex scriptis & recensione hausimus. Mutatio talis ac varietas, an temporì crescendi & tunc vigenti calori, cum humiditate nunc majori, nunc minori conjuncto; an fortean loco natali, ex quo adducta, distincto, an ætati adscribenda? unicuique perpendendum linquimus, opinionem nostram ad literarium conflictum usquè suspēdentes.

substantiæ examen instituit.

§. I.

SUBSTANTIAM accuratiùs intuentes in aloe, ad lignum quid tendit, hæc cum ex antecedentibus satis constet, pauca hic sufficere queunt. Si folia apprehendimus, deprehendimus ea dura & crassa, multis fibris vel filamentis prædita, ex quibus congestis subtiliora componuntur linteamina & texuntur funes, quibus navigatores sæpiùs uti solent. Caulem si tangimus, sentimus ligneum, cujus proventus mirus est; cum enim aloe ad maturitatem sit perventa, folia majora media cum impetu ac strepitu disrumpunt, & proferunt alia, sed tenera, quæ angustè & acutè in altum surgunt, minantia caulem. Quarto vel quinto ab exclusione die ostendunt caulem, qui brevi temporis spatio tantum coram hominibus mirantibus ac rimantibus suscipit incrementum, quantum in aliis non observatur, subito licet crescentibus, cujus lateribus non unò statim die, sed subsequenti bus adnascuntur brachia seu ramusculi incurvati, impari numeri in omnibus ab imo ad summum numerantur. Rami scapum deorsum incurvant, sed in extremitate assurgunt, ferunt uteros floriferos, instar digitorum erectos, pariunt leni auræ motu atque calore solari suaviter æstuante innumeros flores flavos; Purpurascences tamen flores vidit *Dioscor. libr. 3. cap. 22.* Omnis flos ab extra sex sub viridibus decoratus foliis excludit intus sex filamenta flavò colore picta, & in mediò continet pistillum.

§. 2. *Ortum* ejus non est ut repetamus, cum in-
anterioribus explicatus. Certam aloes *etatem* non pos-
sumus dicere, cum variet secundum regionem & loca ;
in calidis locis se ad paucos annos extendit, & citius ma-
ter florum fit quàm in frigidis ; alia agit annum trigesi-
mum quintum vel quadragesimum, alia quinquagesi-
mum, antequam fiat matura ;

§. 3. Aloe Slibensis jam dudum flores promise-
rat, tandem præteritò annò expectationi satisfecit.
Egit annum quadragesimum nonum, plantata enim est
1630. d. 16. Mart. Folia non sine strepitu alia peperunt fo-
lia, inter quæ successu temporis robustus, crassus, du-
rus, longus prodiit caulis, cujus lateribus d. 1. Jun. qui
erat tertia feria Pentecostes, adnasci inceperunt emi-
nentia, quæ post natura formavit in ramusculos. D. 28.
Jul. nacta est aloë flores flavò colore amictos ; d. 30. Aug.
defloruit. Caulis erat ferè undecim ulnarum longus,
brachialis crassitudinis, ramusculi numerabantur 33. flo-
res 4610.

§. 4. Aloe salizensis egit annum quinquagesi-
mum quintum, cum floruerit, ea est plantata 1608. & 1663.
d. 15. Maji protrudere incepit caulem, d. 16. Jun. osten-
dere ramos, d. 14. Aug. flores usque ad 17. Octobr. Cau-
lis fuit decem ulnas longus, justæ quoquè crassitudi-
nis, facta est mater florum bis millium, quos 32. sustulit
ramis. Si etiam horum florum numerum, quos unus-
quisque ramulos gestavit, curiose Lector, scire cupis, te
deducimus ad Aloen choræ salizianæ, ubi videre tibi
licet.

§. 5. Substantiam succi aloes fusiùs exhibere,
non è re judicamus, cum nota satis. Plurimis uberiora
circa substantiam desiderantem remittimus ad *Simonem*

*Genuesem com. in pandect. math. sylvatic. cap. 31. ubi juxta
varietatem sentiendi autorum plurium, quæ huc spe-
ctant, proponuntur.*

CAP. VI recenset vires.

§. 1.

DE VIRTUTIBUS Aloes dum agere intendimus, benè re-
cordamur, quantis diffidiis eruditorum sint involu-
tæ, ac dubiæ redditæ, nec dum siquidem integrè decisa.
controversia, circa quæstionem quæ versatur, quomodo
nempe Aloe æquè aperire & purgare, ac constringere &
retinere queat. Pauca, quæ pagellarum angustia capit,
adducere hâc vice conveniens maximè censemus.

§. 2. In GENERE virtutes ejus ita extollit *Munde-
verus in aloetar. marcost. cap. 10.* ut aloen vel solam suffi-
cere debitò modò usurpatam spondeat, pro tuenda sa-
nitate, ac plurimorum hominum vires, robur, incolu-
mitatemque unicè jam olim tutatam esse, quorum æta-
tem ad longos dies, liberiorem liberalioremque proge-
niem produxerit. Pergit porro, arcere omnis generis
putredinem tam in vivis quàm in mortuis, humores ab
omni corruptela vindicare, nihilque in homine vel vi-
vere, vel degere permittere, nisi quod ad ejus salutem &
vitam spectet.

§. 3. SPECIALEM ejus efficaciam ac succurren-
di vim in variis corporis partibus, variisque harum læ-
sionibus nullus fermè scriptorum linquit illaudatam.

§. 4. De evacuandî ac alvum subducendi vi, ut
incipiamus.

§. 5. Expellit non tantum aloë feces & stercora
teste

teste *Galen. 6. simpl. medicam. fac. de Aloe, & Paulo Aegineta libr. 7.* sed etiam bilem. *Galen. 6. de tuenda sanitate cap. 10.* bilem & pituitam, *Mesue* melancholiam, chole-
ram & alios crassos humores vacuare dicunt. Si enim
3j aloes aquæ calidæ admisceatur, & ita exhibeatur, ex-
pellit humores phlegmaticos, cholicos, melancholi-
cos & alios peccantes.

§. 6. Hinc etiam in phlegmate, bile ac pituita-
laudat *Gordonius tract. de cons. vita humana cap. 17.* Vir-
tutem hanc vacuatoriam esse tam validam, ut si succus
solutus in pauca dosi aliis succis infundatur, statim pla-
cidam laxativam virtutem communicet, testatur *Agri-
cola tr. de medic. rec. invent.*

§. 7. Partim aloes suâ virtute deterforiâ, quia
amara est, partim totâ suâ substantiâ, quia habet inna-
tam potestatem attrahendi, lenit alvum, sed leniter, in-
de etiam refertur inter medicamenta alvum lenitèr le-
nientia; Excessum autem in dosi hic excipimus.

§. 8. Diximus aloem purgare debiliter, sed certô
respectu (1) illota enim valentiùs purgat, ventriculum
minus roborat. Elota minus purgat, magis confortat.
(2) si in justa dosi exhibetur, vacuat leniter (3) si aliis
admisceatur vacuantibus, vis ejus quoque augetur.

§. 9. *Aperitiva* aloes pôtentia vires purgandi
reddit eminentiores. Vasa obstructa epatis, lienis, me-
senterii, pancreatis reserat, & ita maximum in expellen-
da saburra humorum præbet emolumentum.

§. 10. An autem omnibus usus hujus sit conceden-
dus ad evacuandum? de eo valdè dubitant ii, qui vim
aperitivam tantam attribuunt, ut etiam fluxus sanguine-
us insequatur. Refert *Rein. Solenand. consil. 39. sect. 7.*
quendam ob nimium aloes usum fluxu hamorrhoidalî

corruptum fuisse. Similiter *Fallop. cap. 32. de facult. simpl. medic.* hæmorrhoidalia vasa obstructa non melius quam aloë referari posse testatur. Imò *Fernel. libr. 5. m. m. c. 9.* omnis generis venas & arterias aperire asserit; & *Hoffman. loc. sep. citat.* recenset de sua ancilla, quod non aliò modò, quam iterata dosi aloës, menses ipsi moveri potuerint. Ob quas & consimiles rationes usus aloëticorum multis valdè suspectus factus, ut etiam hydropicis ac prægnantibus usum planè prohibeat *Montagnana cap. 5. de dos. medicam.*

§. II. Verùm facilè lis conciliari poterit, si distinguatur inter usum & abusum, dosinque justam non crebrius iteratam, & abundantiore ac sæpius adhibitam; Dein inter aloë crudam ac lotam & præparatam, simulque corrigentibus munitam. Omnes hæ conditiones si observentur, periculum fluxus sanguinei & jubens & utens evitare poterunt. Hinc rectè *Cardan. libr. de sanit. tuenda cap. 45. Scaliger Exercit. 160. f. 3. Fernel. libr. 5. m. m. cap. 9.* nimium ejus usum aperire asserunt vasa. Ex accidenti siquidem solùm sanguinem prolicere, cum per se aliàs ejus fluxum sistat, cum *Hoffman. l. c.* ac aliis asserere non dubitamus.

§. 12. De hac vi aperitiva aloës, ut & adstrictiva differit quoque *Manardus l. 9. epist. med. 5.* ubi contra Mesuen, qui ora venarum aperire vult, statuit, & ex mente Galeni probare conatur, habere quidem præter vim reprimendi ac adstringendi, quoque *Μεσοενην* seu discussoriam & resolutoriam, non autem adèò aperitivam, ut orificia venarum hiantia faciat. Discutere siquidem & aperire differre longè in operando asserit, cum ex *Gal. 5. & 6. de simpl. facult.* notum, discutere mediocriter calida, aperire validissima ad quartum gradum

ca-

calida. Et i. *epist. 1. ad Florian. Montinum*, ubi in eandem invehitur Mesues sententiam, & ex accidenti solum sedis venas aperire interdum firmum tenet, quatenus nempe excrementa acriora agentia ad loca hæmorrhoidalium vasorum pellat, quæ ob acredinem venas recludant. Fufius etiam hæc omnia explicat l. 9. *epist. 5. ad Vinc. Capril.*
& 12. *epist. 3. ad Petr. Carnicer.*

§. 13. Vim purgantium electivam ac specificè ad unum vel alterum humorem directam qui agnoscunt, bili dicant primariò, pituitæ secundariò. Verùm quia electiva illa purgandi vis, ob rationes ex fundamentis circulatoriis præcipuè desumtas, à modernis parvi penditur, nec nos ita specificè bilem tangere censemus, ut alios humores, si inveniatur, intactos relinquat. Si enim evacuatio ab ea peragitur mediante fermentatione quâdam, vix possibile videtur, unum humorem fermentare posse sine reliquis in tota massa contentis. Si quoque Galeni sententia vera, dum dicit, primas vias ab omnibus humoribus liberare aloen, certè specificè ac solum bilem non aggreditur.

§. 14. *Adstrictiva* potestas, quæ quoque satis potens constituitur, expectationi utentium satisfacit, & nunc attingenda. Hanc in consolidandis vulneribus & ulceribus multum valere, præcipuè si cum squamma aris ac mastiche misceatur, præter medicos chirurgi norunt, uti ex *Aquapend. in pentateucho chir. Severino in med. effic.* ac aliis constat. Hinc agglutinandi vis magna à Dioscoride conceditur: Quidam cum *Jacob. de partibus* censent, extrorsum adhibitam aloen solum adstringere, aperire introrsum. At introrsum quoque tales vires possidere per experientiam confirmant alii.

§. 15. Propter hanc vim adstrictivam, aperitivam
vacuatoriam dubiam facere volunt quidam, judicantes,
non posse esse in uno eodemque subjecto eodem tempo-
re contrarias binas qualitates. Sed his respondet *Hoff-
mann. l.c.* quod puerilis sit objectio, cum notum, quod
rhabarbarum & alia, & purgent & adstringant, idque ob
partium heterogeneitatem. Nec videtur aliquid incon-
venientis sapere illa sententia, secundum quam aperire
aloe dicitur juxta partem subtiliorem, adstringere juxta
crassio rem. Facultas hæc quoque variat, prout aloe aut
cruda, aut bene præparata in usum trahitur.

§. 16. Hanc ipsam ob facultatem adstringendi
ventriculum singulariter roborare asserunt multi. *Me-
sues* tamen præter hanc, occultam qualitatem & proprie-
tatem adducit, quam *Hoffmannus* castigatione dignam
opinionem censet. In elota potentiorem hanc confor-
tationem esse plausibile. Sicuti præter *Dioscorid. ac Ga-
len. 6. simpl. med. fac. it. c. 2. de comp. medic.* testes adstant
Aeginet. l. 7. c. 9. & Fallop. de simpl. med. purg. c. 27.

§. 17. An aloes vis purgandi augeatur ob admix-
tionem mellis? Apud antiquos magnam movit conten-
tionis ferram; Negativam fovent sententiam *Serapio,
Mesue de simpl. medicam. cap. 1. de Aloe; Avicenna libr. 2.
cap. 7. de Aloe & cum his alii, scribentes, aloen mixtam
cum melle minus purgare, virtutem ejus minuere, con-
turbare, non minorem excitare dolorem ventris, maxi-
meque ventriculo nocere. Affirmativæ verò subscri-
bunt sententiæ *Fuchf. in errat. medicorum errore 9. p. 13.
Manardus libr. 1. epist. 1. Dioscor. libr. 3. de materia medica
cap. 23. Mathiolus in Dioscor. libr. 3. cap. 23. Plin. libr. 27.
cap. 4.* asserentes, permixtionem mellis cum aloe cras-
sos viscosos humores abstergere & abluere in tunicis sto-
machi*

machii contentos. R̄. distinguendo (1) inter aloes & mellis dosin majorem & minorem. (2) inter aloen lo- tam & illorā (3) inter mel coctum & incoctum, illud magis solvit quā hoc, testibus *Plinio & Dioscor. libr. 2. cap. 73.* ἢ ῥητῆνης τὴ κατὰ πινόμενῃ, ἢ ὕδατι, ἢ μέλιτι ἐφθόον ἀναλεῖφθε τὰ κοιλίαν λύει; cum resina, aquave aut cocto melle excerpta alvum pota solvit. Devoran- tur pillulæ (aloes) cum melle decocto aut terebinthina resina ad purganda interiora, licet *Paulus ab Aegineta libr. 1. cap. 96.* πρὶ μέλιτι καὶ μελικεράτῳ de melle & mulsio *p. m. 13.* dicat; ὁ μέλι ἐφόρῳρον μὲν ἰστέφῃ μαλλον, ἥπερ ὑπάρχει, γαστέρα, μὴ ἐφόρῳρον δ' ἀνάπαλιν, mel coctum magis alit, quā alvum subducit, incoctum contra; & cum eo *Alexan- der Aphrodisiensis sect. 2. problem. 66.* afferens, mel inco- ctum detergere, purgare, mundare & evacuare, coctum, tantum alere (4) inter mel crudum & incrudum; hoc, non autem solum sumtum, sed cum aliis mistum, aliās enim emaciat, facit nutritionem bonumquē colorem, movet urinam & magnoperē evacuat, juxta *Hippocr. de morb. & cum melli insit* acredo quādam, quæ stimulat ventrem ad excretionem excernendorum, ut habet *Galen. libr. 3. de aliment. cap. 38.* Crudum verò mel ventrem sufflat tussimquē excitat teste *Dioscor. l. c.*

§. 18. Adstrictivis viribus exsiccatoria adsocian- tur, quas extollit *Serapio tr. de simpl. & antidot.* Et hāc ratione emaciatīs siccis corporibus non pro- desse asserunt quidam. Imò eō ipso aloē senibus non concedit *Galen. l. 5. de sanit. tuenda.* Benè econtra pin- guioribus ac phlegmaticis. Cum humectantibus tamen alterata non ex toto videtur illis corporibus prohiben- da. Propter ipsam quoque vim siccativam putredini re- sistit & inter embammata ac condituras demortuorum, ut ingrediens principale assumitur. Quod in mumiis

ægyptiacis præcipuè cognosci potest. Condituram etiam cadaverum in secula, quam jactitavit *Bilsius anatomicus Roderami* antea degens, sal & aloen præcipuè, cum exsiccatione lenta in fornace perficere, curiosè inquirentibus ac cadavera condita intuentibus apparuit. Ob has ipsas virtutes in sanguinis sputo, conglutinatione vulnerum ac similibus affectibus suam præstat opellam. Vis hæc consolidandi tanta, ut etiam pedes avium fracti succo consolidentur. De omnibus virtutibus videndus etiam *Ottav. Horatian. tract. ad Euporist. Victoriæ & Euseb.*

§. 19. Specificè succurrere in extinguendis ac necandis lumbricis ac ascaridibus, cum aliis ostendit ex *Horat. Augen. in epist. Hoffm. l. sep. cit.* ubi sementinis præfert. In peste ac collyriis laudat *Garcias ab Horto*. Ulcera ani ac pudendorum specificè respicere, cum *Galens. meth. ult.* docent alii.

§. 20. Hæc quæ hætenus de viribus monuimus, non de integra planta ac foliis, sed de succo intelligenda veniunt. Tota siquidem foliorum substantia rarè in usum venit internum; externè autem in consolidandis, mundificandis, à putredine ac gangræna præservandis vulneribus, singulariter inservit.

§. 21. Est autem succus nihil aliud, quàm extractum seu expressus humor, tam ex foliis quàm ex floribus aloes herbæ, proveniens partim à suo innatitio humore, partim à materiâ rorifica, decoquitur ad ignem, soli exponitur, siccatur, pellibus includitur, & ita ad nos deferitur. Sicut cum aliis describit *Vital. de Furno tr. de re. med. divers. ad morb. divers. c. 14.*

§. 22. Quando quærent quidam, an melior succus ex foliis, an floribus collectus? Existimamus, delicatioribus succum florum, si haberi potest, tutius convenire. Validiores & magis fixas qualitates succo plantæ inesse censemus.

§. 23. Cum ex antecedentibus notum, tres species succi aloes ad nos ab exteris mitti, meritò de optima eligenda cum multis autoribus sumus solliciti. *Succotrine* ab omnibus palma porrigitur, præcipuè si internè utenda, temperatissimæ. *Sylvio* 1. *de nat. medic. simpl. dictæ*. *Epatica* ab analogia coloris cum epatis colore juxta *Dioscorid.* dicta viribus suis quoque non destituitur, & benè, si præparata sit, interdum æqualem fermè potestatem ac prior ostendit, externè præcipuè conducibilis. *Caballina* ultima ac abjectissima mulomedicis ac veterinariis ad usum reservanda.

§. 24. *In modo seligendi* quoquè cautela opus. Communi omnium voluntate eà aloë succotrina præ aliis valet, quæ juxta *Dioscorid. Oribas, Sardinian. l. 2. de virt. simpl.* ac plures alios 1. *Non adeò ponderosa*, sed mediocri levitate prædita. Alias metuedum, ne variæ impuritates insint. Hanc levitatem præcipuè succoterinam habere *Manard. Garz. ab Hort.* ac alii docent. Inde quoque triplò quadruplò interdum majori venditur pretio. 2. *Color* requiritur cum flavedine rubescens, resplendens, pellucidus. Nigricantem jam adultiorem esse vult *Mesue*. 3. *Sapor* amarus esse debet non diu tamen linguam feriens, subdulcem esse vult. *cir. Mesues*, quod de epatica ex parte verum esse dicit *Hoffm. l. c.* 4. *Odor* aromaticus, validus, subamarus requiritur, juxta *Fallop.* myrrhæ odori similis, qualem succotrina recens præcipuè exhibet. 5. *Friabilitatem* facilem *Diosc.* adponit ut notam optimæ aloes.

§. 25. *Modus præparandi* primarius duplex. *Unus per elotionem* fit. Hæc communiter fit, si aloë grossè contusa aquâ simplici eluitur, ad sordes tollendas & calorem nimium, ventriculum ac alia viscera aliàs laceffentem reprimendum. Prudentiores pharmacopæi prima
vice

vice aquam simplicem, sequentibus appropriatas epaticas ac infrigidantes affundunt, uti & fusius docet *Plat. de medic. simplic.* Alter præparandi modus per *nutritionem ac insuccationem* fieri dicitur. Quando nempe contusæ aloë succi appropriati Epatici placidè infrigidantes ac roborantes instillantur successivè, sicque de vi horum aloë participat.

§. 26. *Corrigendi vim specialem in sir. ac succo rosarum, violarum, fl. epaticæ, cichorii ac similibus* deprædicant multi, ut ex compositione pilularum aloeticarum Aquapendentis & Beieri Medici Francofurtensis appareat.

§. 27. De MEDICAMENTIS aloeticis ac variis compositionibus, quorum basis quasi aloë, plura dici possunt quàm describi. Nemini siquidem, qui vel primis labris artem Apollineam exosculavit, ignotum erit, quàm innumera medicamenta aloë recipiant. *Dosis* variat. Ad iij drachmas autem adhibere uti in colica facit *Aëtius tetrab. 3. serm. 1.* nolumus. Compositiones cum aloë generales, omnibus notæ ex libris ac communicatione, speciales unusquisque si reservat. Reservamus & nos hoc ipso uberiora ad occasionem, uberiores ac tempus commodius, ad citatos autores B. L. plura desiderantem remittentes: jam rivulos claudentes

§. 28. Deo Ter. Opt. Max. devotas agimus gratias, quod nostros labores felici benignoque successu fortunare voluerit; Eum supplices veneramur & precamur, ut porrò nostra dirigat studia, quò cedant in sui divini Nominis gloriam, parentum gaudium, patriæ proximique emolumentum.

¶ (o) ¶

Nunc

Nunc aloen nobis sistis, BEIERE,
RE, legendam,
Quam nuper vidit maxima
turba hominum.

Dignus laude labor pariet tibi no-
men & inter

Doctos Teponet. Fiat id, ipse
precor.

Sebastianus Nieman/ D.

P.P. & Superint.

Pra-eximio

D N. BEIERO

deegregiis in studio medico progressibus
gratulatur, &
EUSE!

more veterum acclamat

GUERNERUS ROLFINCIUS

D.P.P. Academiae Senior.

Quæ te permovet ratio,
BEIERE, cathedram
scandere? DISCENDI VIS SO-
LIDA INGENII.

D

Elos

Flos Juvenum, BEIER, flores
& amoena vireta
dum Tu perlustras herbas de
cespite vellens
in hortis, Tibi sola placet
nunc Aloe rara.
Quare jam tractas plantam,
quæ pectore toto
mira placet. Meritò Tibi nunc
ego grator & opto,
ut Tu ceu plantæ florescas at-
que virescas.

*ita animitus adpre-
catur*

PRÆSES.

VIRO-

VIRO - JUVENT

Per - Eximio atq; Politissimo,

DN. GOTTFRIEDO BEIERO,
Medicinæ sub illustribus Doctoribus operam
navanti & assiduam & felicissimam,

Theologi Venerandi,

deq;

Alma Salana non scriptis minùs, quàm sacris sermonibus
per annos plurimos optimè meriti

FILIO,

Amico & Fautori meo honorando,

cum

A L O E N

*eruditio à se curis illustratam
publici juris faceret,*

S.

* * *

U^T videt Aoniis ALOEN Cyr-
rhæus in hortis,
Ridet, & hanc lauri fronde te-
gamus, ait.

Lm^q. f.

GEORG. GOEZIUS,

Moral. P. P.

SAT.

SAT. ET. ALOES. ET. MELLIS.

UT *petatores* ALOE sibi *nuper* habebat:
Sic ALOEN *cupiet* JENA *videre* TUAM!
MERITISSIMI PARENTIS;

CUI

VENERANDO SENIORI

FELICISSIMA FATA

COMPRECOR

FILIO ALIQUANDO MERITURO

PRÆCLARE,

FAUTORI AMICISSIMO.

DE

EGREGIO AUSU

GRATULOR

M. JO. FRID. NICOLA,

Fac. Phil. Adjunctus.

VIRO-JUVENTI

Prae-eximio & clarè-docto

DN. BEIERO

Artis Medicæ cultori felicissimo

fautori suo inter selectiores astumatisimo

χαιρει

NOBILE scrutaris Germen, BEIERE colende,
Quod vocitant ALOEN: Nobile Germen eris.
Est artis specimen rarum, quod mittis in orbem:
Tam cultum gignit nil mediocrè solum.

Εὐχριστίας εὐεχετα

f.

M. Fridericus Madewisius.

F I N I S